

El llenguatge

No fem sinó dir-ho

5/III/1920

No ha desaparegut encara del tot de l'expressió que pretén ésser culta però que no ho aconsegueix plenament per manca de prou informació, la forma adverbial «solsament», pronunciada «solzament», és a dir, amb una s sonora —sovint, ostensiblement sonora— a la segona síl·laba. Tal com s'ha dit moltes vegades, els adverbis de manera en —ment es formen sobre el femení dels adjectius qualificatius, i no sobre altres adverbis. Així, admetem solament, forma obtinguda de sola, femení de sol, i sols, que és ja un adverbí, però no el seu derivat indegut «solsament», forma, d'altra banda, totalment innecessària i supèrflua, tenint en compte que per a substituir-la comptem no solament amb solament i sols, sinó també amb els altres termes adverbials que tenen el mateix valor: només, únicament i tan sols.

Però al costat de tots aquests termes adverbials que són generalment intercanviables, cal tenir en compte encara certes perífrasis, que, de fet, representen el mateix valor, encara que comportin una estructura de la frase diferent: no... sinó, no... més, sense... sinó, sense... més, reforçades sovint amb el mot altre o el grup altra cosa. Efectivament, la mateixa idea que es pot expressar amb una frase com Aquest mot té solament (tan sols, només, etc.) una síl·laba, es pot expressar també per Aquest mot no té sinó una síl·laba. Aquestes construccions han estat abundantment usades per molts escriptors, entre ells el mateix Fabra, dels textos del qual provenen alguns dels exemples que indiquem a continuació, com a mostra de les variades possibilitats que ofereixen: L'àvar no somia altra cosa sinó apassegar or. No ha de fer sinó compareixer. No fa més que atzagaiades. No hi renunciem sinó quan adquirim el convenciment que és inútil. Ho va fer sense dir-ho sinó al seu germà. Es va poder escapar sense rebre més que una garrotada. Comptem aconseguir-ho sense res més que una bona recomanació. Notem, encara, en la mateixa línia, les construccions següents: No hi havia altra a fer que resignar-se. No s'ha de fer altra cosa que despullar aquests mots de les desinències. Subsistien sense altra cosa que el seu sou migrat.

Albert Jane